

ANAYASA MAHKEMESİ'NİN SON DÖNEM KARARLARINDA YASA İLE YETKİLENDİRMENİN ANLAMINA İLİŞKİN GÖZLEMLER

OBSERVATIONS ABOUT THE MEANING OF “REGULATED BY LAW” IN THE RECENT JUDGMENTS OF TURKISH CONSTITUTIONAL COURT

Elvin Evrim DALKILIÇ*

Özet:1982 Anayasası gereği kural olarak idarenin kuruluş ve faaliyetleri kanuna dayanmalı dolayısıyla kanuni idare ilkesine aykırı olmamalıdır. Nitekim idareye kanunla tanınması gereken düzenleme yetkisinin bu bağlamda yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle uyum içinde olması gerekmektedir. Anayasa Mahkemesi, kararla rıyla yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırı olmaması için kanunla düzenleme yetkisinin anlamına birtakım ölçütler getirmeye çalışmaktadır. Ancak son dönem kararları incelendiğinde Yüksek Mahkeme, idarenin yasa ile yetkilendirilmesini geniş yorumlamakta; yasama yetkisinin devredilmezliğini kanun yapma yetkisinin devredilmezliğine indirgediği izlenimini vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Anayasa Mahkemesi, Kanuni İdare İlkesi, Yasama Yetkisinin Devredilmezliği, Yasa ile Yetkilendirme

Abstract: According to the 1982 Constitution of Turkey the organization and functions of the administration shall be regulated by law on account of the principle of legality of administration. The legality of administration and its regulatory competences must comply with the principle of non delegation of legislative power. In its judgments, Turkish Constitutional Court determines criterias about the meaning of regulatory competences of the administration to be in accordance with the principle of non delegation of legislative power. However in its recent judgments it can be observed that Turkish Constitutional Court interprets the regulatory competences of the administration in a broader sense.

Keywords: Turkish Constitutional Court, the Principle of Legality of Administration, the Principle of Non Delegation of Legislative Power, Regulated by Law

* Dr. Öğretim Üyesi, Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, elvin@bilkent.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2873-2476

GİRİŞ

1982 Anayasası'nın 8 ve 123 üncü maddelerinde ifadesini bulan kanuni idare ilkesi, idarenin kuruluş ve faaliyetlerinin kanuna dayanması yanında Anayasa ve kanunlara aykırı olmaması anlamını taşımaktadır. Kuruluşu ve faaliyetleri kanuna dayanmak zorunda olan idarenin, faaliyetleri dolayısıyla kullanacağı düzenleme yetkisi de bu bağlamda ikincil, türevsel nitelikte kabul edilmelidir. Nitekim Anayasa'nın 7 nci maddesinde yer alan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi de idarenin düzenleme yetkisinin kanuna dayanması zorunluluğunu açıklar niteliktedir.

Kanuni idare ilkesi, dolayısıyla idarenin düzenleme yetkisinin ikincil niteliği bu yetkinin sınırının kanunla nasıl ve hangi ölçüde çizileceği meselesini de beraberinde getirmektedir. Türk idare hukuku doktrini bu konuda yasama yetkisinin devri niteliğinde sayılmaması için özellikle idarenin kural koyma yetkisine ilişkin temel esasların kanunda yer alması gerektiğini; ancak bu esasları tespit etmenin güçlüğü kabul etmektedir. Bu durumda temel esasların neler olduğunun tespitindeki güçlük yanında kanunda idareye genel ifadelerle kural koyma yetkisinin tanınması yasama yetkisinin devredilmezliğine aykırılık oluşturabilecektir.

16.04.2017 tarihinde yapılan referandum sonrası 1982 Anayasası'nın pek çok maddesinde değişikliğe gidilmiş; bazı maddeleri ise yürürlükten kaldırılmıştır. 6771 sayılı Kanun'la değişik Anayasa metninin önemli bir bölümü, birlikte yapılan TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe girmiş ve bu değişiklikler kanuni idare ilkesinin anlamını da etkilemiştir.

Anayasa Mahkemesi çoğunlukla kararlarında yasama yetkisinin devri niteliğinde sayılmaması için idarenin düzenleme yetkisine ilişkin temel esasların kanunda belirtilmesini, idare tekniğine ilişkin ve uzmanlık gerektiren konuların düzenlenmesinin idareye bırakılabileceğini belirtmektedir. Yüksek Mahkeme'ye göre yasa ile yetkilendirmeden Anayasanın öngördüğü biçimde kanun ile düzenleme anlaşılmalıdır; kanun koyucu sınırlarını belirlemek koşuluyla kural koyma yetkisini idareye bırakmalıdır. Ancak bu yaklaşımın özellikle Anayasa Mahkemesi'nin son dönem kararlarında aşağıda görüleceği üzere devam etmediği gözlemlenmektedir.

Bu çalışma, Anayasa Mahkemesi kararlarında geçen “yasa ile yetkilendirme” ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini eleştirel bir bakış açısıyla açıklamayı amaçlamaktadır. Kanuni idare ilkesi açısından ele alınabilecek bu husus, Yüksek Mahkeme’nin yaklaşımında, son dönem kararları incelendiğinde, idarenin düzenleme yetkisinin genişlemesi lehine değişiklik olduğu izlenimini vermektedir. Bu sebeple ilk olarak Türk idare hukuku doktrininin kanuni idare ilkesine bakış açısı yasa ile yetkilendirmenin anlamından yola çıkılarak genel hatlarıyla ele alınacak; ardından ilgili bulunduğumuz Anayasa Mahkemesi kararları değerlendirilmeye çalışılacaktır.

I. YASA İLE YETKİLENDİRMENİN ANLAMI

Yasa ile yetkilendirme, kanuni idare ilkesinin bir sonucu olarak, idarenin kuruluşu ve düzenleme yetkisinin kanuna dayanması, kanundan kaynaklanması anlamını taşımaktadır. İdare hukuku yazınında hemen her eserde kanuni idare ilkesi (idarenin kanuniliği/yasallığı) ve bu bağlamda yer verilebilen idarenin düzenleme yetkisinin öncelikle anayasal temellerine değinilmeli ardından düzenleme yetkisinin sınırı, bu çalışmanın kapsamında kalabilmek adına genel olarak belirtmeye çalışılmalıdır. Bu yolla Anayasa Mahkemesi’nin yasa ile yetkilendirmeye verdiği anlam belki daha iyi anlaşılabilir; konuyla ilgili eleştirilebilir hususlar ortaya konulabilir.

Kanuni idare ilkesinin anayasal temelleri 1982 Anayasası’nın 8 ve 123 üncü maddelerinde aranabilir. Yürütme yetkisi ve görevinin Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirileceğini belirten 8 inci madde ile idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği hükmüne yer veren 123 üncü madde aslında tartışmaya yer bırakmayacak şekilde açıktır. Söz konusu iki maddeden idarenin kuruluş ve faaliyetlerinin kanuna dayanması yanında Anayasa ve kanunlara aykırı olmaması anlaşılmalıdır. Ancak birlikte yapılan TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe giren değişikliklerden birisi olan Anayasa’nın 123 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, kamu tüzelkişiliğinin kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulacağını hüküm altına alarak kanuni idare ilkesinin yeniden değerlendirilmesi gereğini de beraberinde getirmektedir. Nitekim Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihten sonra yayımlanan Cumhurbaşkanlığı karar-nameleri bu zorunluluğu kanıtlar niteliktedir.

Bu noktada çalışmamızın kapsamı dışına çıkmamak adına idarenin kuruluş ve faaliyetlerinin kanuna dayanması ile bunların Anayasa ve kanunlara aykırı olmamasından ne anlaşılması gerektiği açıklanmalıdır. Doktrinde de belirtildiği¹ üzere, idarenin varlığı, kanunla kurulmaya bağlı olup ancak kanunun yetkilendirmesi durumunda idarenin faaliyette bulunabileceği şeklinde değerlendirilebilir. İnceleme konumuz yasa ile yetkilendirme, dolayısıyla idarenin kuruluş ve faaliyetlerinin kanuna dayanması olduğundan, bu noktanın biraz daha açılması gerekmektedir.

Hukuk devleti ilkesinin gerekleri arasında olduğu kabul edilen kanuni idare ilkesinin boyutlarından birisi, kamu kurum ve kuruluşlarının ve bunların görev ve yetkilerinin yasal dayanağının bulunması; 1982 Anayasası'na göre hiçbir kamu kuruluşunun kendiliğinden ortaya çıkamayacağı, kamu görevi yürütemeyeceği, bunlar için yasal dayanak bulunmasının zorunlu olduğu şeklinde ifade edilmektedir.² Anayasa'nın yukarıda yer verilen 8 ve 123 üncü maddeleri dışında, mahalli idarelerin kuruluşu ile görev ve yetkilerine ilişkin 127 nci maddesi yanında, belli bir kamu hizmetinin yürütülmesi için oluşturulan kamu tüzel kişilerinden örneğin 135 inci maddede yer alan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının görev ve yetkilerinin kanunla düzenlenmesi öngörülmektedir. Söz konusu Anayasa hükümlerinden bir kez daha idarenin kurulması yanında faaliyette bulunabilmesinin kanuna dayanması gerektiğini belirtebiliriz.³ Ancak burada haklı olarak doktrinde de tartışıldığı üzere Anayasa'nın 8 inci maddesinde yürütmenin görev yanında yetki olarak da ifade edilmiş olmasından nasıl bir anlam çıkarılabileceğini son Anayasa değişiklikleri çerçevesinde açıklamaya çalışmamız gerekmektedir.

Kural olarak yürütmenin görev yanında yetki olarak da düzenlenmiş olması, *"yürütme ve idarenin kanuni bir yetki olmadan da hareket edebilecekleri bir faaliyet alanının olduğu anlamına gelmez"*.⁴ Bununla birlikte

¹ Emre Akbulut, *Türk İdare Hukukunda Kanuni İdare İlkesi*, Beta, İstanbul, 2013, s. 14.

² Şeref Gözübüyük - Turgut Tan, *İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar*, Güncelleştirilmiş 11. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016, s. 36.

³ K. Burak Öztürk, *Fransız ve Türk Hukukunda İdarenin Düzenleme Yetkisinin Kapsamı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009, s. 143.

⁴ Metin Günday, *İdare hukuku*, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, Ekim 2011, s. 44. Benzer yönde bkz. Şeref Gözübüyük- Turgut Tan, a.g.e., s. 100-101.

Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe giren düzenlemelerden olan örneğin Anayasa'nın 104 ve 106 ncı maddeleri yürütme görev ve yetkisinin kullanılmasında, elbette 8 inci madde hükmüyle paralel olarak, Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle düzenleme konusu yapılabilecek hususlara yer vermesi bakımından dikkat çekicidir ve tahminimizce önümüzdeki dönemlerde pek çok bilimsel tartışmaya da konu olacaktır.

Gerçekten Anayasa'nın 104 üncü maddesi, Cumhurbaşkanının *"yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi"* çıkarabileceğini belirttiikten sonra, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile düzenlenemeyecek hususlara da yer vermektedir. Buna göre, *"Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler"* Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemeyecek; *"Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi"* çıkarılamayacaktır. Yine aynı düzenlemeye göre, *"kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi"* çıkarılmayacak; *"Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümleri"* uygulanacak ve *"Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz"* hale gelecektir. Bir diğer dikkat çekici madde olan Anayasa'nın 106 ncı madde hükmüne göre ise, *"Bakanlıkların kurulması, kaldırılması, görevleri ve yetkileri, teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatlarının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenir."* Dikkat edilecek olursa vermeye çalıştığımız birkaç örnek idarenin kuruluş ve görevlerinin kanun yanında Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile de düzenlenebileceğini öngörmektedir.

Yasama yetkisinin asliliği karşısında kural olarak, idarenin düzenleme yetkisi kanuna dayanmak zorundadır. Bu husus yürütme görev ve yetkisinin Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile yürütülmesinden farklı bir anlam taşımaktadır. Bu yönüyle idarenin düzenleme yetkisinin doktrinde ikincil, türevsel nitelikli bir yetki olduğu⁵ yönündeki genel kabulün hala geçerliliğini koruduğu iddia edilebilir.

⁵ Bahtiyar Akyılmaz- Murat Sezginer- Cemil Kaya, Türk İdare Hukuku, 8. Baskı, Seçkin, Ankara, Ekim 2017, s. 402. Aynı yönde bkz. Şeref Gözübüyük- Turgut Tan, a.g.e., s. 99-100.

Nitekim Anayasa'nın 7 nci maddesinde ifadesini bulan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırı olmaması için idarenin düzenleme yetkisinin kanuna dayanma zorunluluğu bulunmaktadır. Burada kanun, idarenin kuruluşu yanında faaliyetlerinin şartı ve sınırı olarak değerlendirilmelidir.⁶ Asıl üzerinde durulması gereken husus, yasama yetkisinin devri niteliğinde sayılmaması için kanunla kural koyma, işlem yapabilme yetkisinin sınırının nasıl çizileceği, çizilmesi gerektiğidir.

Yasama yetkisinin devri niteliğinde sayılmaması için idarenin kural koyma yetkisine ilişkin temel esasların kanunda yer alması gerektiği belirtilebilir. Ancak bu temel kuralların nelerden ibaret olduğunun belirlenmesinin güçlüğü de unutulmamalıdır. Doktrinde belirtildiği üzere, *"yasal dayanak ile anlatılan idarenin yapacaklarının ya da yapabileceklerinin teker teker sayılmış olması değildir. İdarenin kural koyabilmesi için bunun yasada açıkça belirtilmiş olmasına gerek yoktur. Yasada temel kuralların değil, genel ifadeli düzenlemelerin bulunması idare için yasal dayanak oluşturmaz. Bu tip yasa hükümleri, yasama yetkisinin idareye devredilmesi sonucunu doğurur ki bu da anayasaya aykırıdır"*.⁷

Anayasa Mahkemesi, aşağıda da görüleceği üzere, yasama yetkisinin devri niteliğinde sayılmaması için kanunla idareye tanınan düzenleme yetkisinin sınırı konusunda birtakım ölçütler geliştirmeye çalışmıştır. Geliştirilen ölçütlerin soyut olduğu dikkat çekmekte; bu ölçütler kullanılarak kanunun öngördüğü hükümlerin *"konu hakkında temel ilkeler olarak kabul edilip edilmeyeceği ya da bu hükümlerle konunun genel çerçevesinin çizilmiş sayılıp sayılmayacağı tartışmalara yol açabilecek"*⁸ nitelikte görünmektedir. Ölçüt olarak kullanılan kavramların açık ve kesin olmadıklarını belirten Tan, *"bu ölçütleri somutlaştıracak olan da önüne gelen davalar dolayısıyla gene Anayasa Mahkemesi'nin kendisi olacaktır"* demektedir.⁹ Bu tespitte haklılık payı olmakla birlikte, Yüksek Mahkeme'nin kullandığı ölçütleri idarenin düzenleme yetkisinin genişlemesi lehine yorumlamaması beklenmelidir.

⁶ Ender Ethem Atay, *İdare Hukuku*, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009, s. 160.

⁷ Onur Karahanoğulları, *İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler*, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011, s. 67-68.

⁸ Emre Akbulut, a.g.e., s. 79.

⁹ Turgut Tan, *"Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yürütmenin Düzenleme Yetkisi"*, Anayasa Yargısı, C.III, 1986, s. 209.

Yasa ile yetkilendirme, özelinde idarenin kanuna dayanması konusunda Anayasa Mahkemesi'nin getirdiği ölçütler birkaç noktada toplanmaktadır. Buna göre Anayasa Mahkemesi, kararlarında kanunda özellikle idarenin düzenleme yetkisi ile ilgili temel esasların ve uyulacak temel kuralların yasama organı tarafından belirleneceğini; uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususların kanunla yürütmeye bırakılmasının yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağını belirtmektedir.¹⁰ Nitekim çalışmamızın sonraki bölümünde bu ölçütlere ve bunların Yüksek Mahkeme tarafından nasıl yorumlandığına özellikle mahkemenin son dönemdeki kararlarından örnekler verilerek açıklama getirilmeye çalışılacaktır.

Bir sonraki bölüme geçmeden önce yukarıda çalışmamızın kapsamı dâhilinde yapmaya çalıştığımız tespit ve değerlendirmelere burada kısaca açıklık getirmek faydalı olacaktır. Birlikte yapılan TBMM ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihte yürürlüğe giren Anayasa metnine göre idarenin kuruluş ve görevleri kanun yanında Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine konu edilebilecektir. Anayasa Mahkemesi ise, kanunlar yanında Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin Anayasa'ya aykırılığı iddialarını inceleyebilecektir. Çalışmamızın hazırlandığı dönemde Anayasa Mahkemesi'nin henüz Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ile ilgili bir kararı bulunmamaktadır. Dolayısıyla aşağıda Yüksek Mahkeme'nin Cumhurbaşkanının göreve başladığı tarihten önce yasa ile yetkilendirme ile ilgili olarak vermiş olduğu kararlara yer verilmiştir.

II. ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARINDA YASA İLE YETKİLENDİRME

Anayasa Mahkemesi, kararlarında idarenin yasa ile yetkilendirilmesi konusunu çoğunlukla benzer kavramlarla ele almakla birlikte, özellikle son dönem kararlarında iptali istenen kanun hükümlerini yasa ile yetkilendirmenin anlamını idarenin düzenleme yetkisinin genişlemesi lehine yorumladığı izlenimini vermektedir.

¹⁰ Anayasa Mahkemesi'nin yaklaşımını özetleyen görüş için bkz. Harun Yılmaz, "Türk Hukukunda Düzenleme Yetkisinin Tarihsel Gelişimi ve Niteliği", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2014(110), s. 219-240.

1996 yılında "yasa ile yetkilendirme"nin "yasa ile düzenleme" olmadığını, yasa ile yetkilendirmenin Anayasa'ya aykırılık oluşturduğunu belirten¹¹ Anayasa Mahkemesi, bugün benzer bir değerlendirmeyi yapmamakta; hangi durumlarda yasa ile yetkilendirmenin yasama yetkisinin devri niteliğinde olup olmadığını tespit etmeye çalışmaktadır. Nitekim bu sebeple aşağıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararlarında iptali istenen kanun hükümlerinin tek tek incelenmesinden ziyade mahkemenin kararlarında yer verdiği ifadeler ve değerlendirmeler eleştirel bir bakış açısıyla ele alınmaya çalışılmıştır.

6114 sayılı Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6 ncı maddesinin (2) numaralı fıkrasının iptalinin istendiği¹² davada Yüksek Mahkeme, "*Kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu niteliği taşıyan bir düzenleme ile uzmanlık gerektiren ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, kanunla düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz*" demektedir; yine aynı kararda, "*Anayasa'da kanun ile düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir*" dedikten sonra, bu kapsamda belirlilik ilkesinden ne anlaşılması gerektiğini yorumlamaktadır. Anayasa Mahkemesi'ne göre belirlilik ilkesi, yasal belirliliği değil, daha geniş anlamda hukuki belirliliği de ifade etmektedir; niteliksel gereklilikleri karşılama koşuluyla Yüksek Mahkeme, mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirliliğin sağlanabileceğini belirtmektedir.¹³ Bize göre, belirlilik ilke-

¹¹ Anayasa Mahkemesi, 12.12.1996, E. 1996/64- K. 1996/9 (Yürürlüğü Durdurma), Resmi Gazete Tarih- Sayı: 14.12.1996- 22847

¹² İptali istenen ancak Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna varılan 6114 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinin 2 nci fıkrası, ÖSYM Başkan ve Başkan yardımcılara yapılacak ödemelerin üst sınırlarına yer vermekle birlikte alt sınıra ilişkin bir düzenlemeye yer vermediğinden dava konusu edilmiş olup madde metni aşağıdaki gibidir:

(2) Başkana, Yükseköğretim Kurulu Başkan Vekiline ödenen aylık ve sosyal yardımları; Başkan yardımcılara, Yükseköğretim Yürütme Kurulu üyelerine ödenen aylık ve sosyal yardımları geçmemek üzere, Bakanlar Kurulu tarafından tespit edilecek tutarda ödeme yapılır. Başkan ve Başkan yardımcıları tam zamanlı görev yapar ve görevleri süresince, lisansüstü eğitim faaliyetleri hariç, başka hiçbir kurum veya kuruluşta ücretli iş göremez.

¹³ Anayasa Mahkemesi, 31.03.2013, E. 2011/45- K. 2013/24, Resmi Gazete Tarih-Sayı: 13.01.2015-29235

sinden hukuki belirliliğin anlaşılması gerektiği görüşü isabetli olmakla birlikte idarenin düzenleme yetkisine sınır getirilmesi adına yeterli değildir. Özellikle yürütmenin düzenleyici işlemlerindeki niteliksel gerekliliklerin neler olduğu yorumuna açıktır. İdareye tanınan düzenleme yetkisi dolayısıyla niteliksel gerekliliklerin neler olduğunun tespitinin de idareye bırakıldığı durumlarda belirlilik ilkesi anlamını yitirebilecektir. Anayasa Mahkemesi'nin dava konusu kural kapsamında Bakanlar Kurulu'na sınırlı olarak verilen yetkinin keyfi kullanılması halinde keyfiyetin Anayasa'nın 125 inci maddesi kapsamında yargı denetimine tabi olduğunu belirtmesi de belirlilik ilkesinin anlamını yitirebileceği yönündeki yorumumuzu aslında desteklemektedir. Nitekim ancak yargı kararıyla hukuka aykırılığı tespit edilen bir düzenlemenin hukuki belirliliği karşıladığı söylenemez.

6455 sayılı Kanun'un 80 inci maddesiyle, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 397 nci maddesine eklenen (5) numaralı fıkranın ikinci cümlesinin iptali istenen hükmüyle¹⁴ ilgili olarak Anayasa Mahkemesi, *"yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi uyarınca, yasa koyucunun temel ilkeleri koymadan, çerçeveyi çizmeden yürütmeye yetki vermemesi, sınırsız ve belirsiz bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması"* gerektiğini belirtmekle birlikte idarenin düzenleme yetkisinin kapsamını bir kez daha genişlettiği izlenimini uyandırmaktadır. Yüksek Mahkeme'ye göre, *"Kanun ile yetkilendirme Anayasanın öngördüğü biçimde kanun ile düzenleme anlamına gelmez. Kanun koyucu gerektiğinde sınırlarını belirlemek koşuluyla bazı konuların düzenlenmesini idareye bırakabilir"* demek ancak bu bağlamda *"sık sık değişik önlemler alınmasına veya bunların kaldırılmasına gerek görülen ekonomik, teknik veya benzeri alanlarda temel kurallar saptandıktan sonra"* ayrıntıların düzenlenmesinin idareye verilmesinin, yasama yetkisinin devri olarak nitelendirilemeyeceğini ifade etmektedir.¹⁵ Bu kararın eleştirilebilir yönü, *"sık sık değişik önlemler alınmasına veya bunların kaldırılmasına gerek görülen benzeri alanların"* kapsamını belirlemenin idarenin keyfiyetine bırakılmış olmasıdır.

¹⁴ İptali istenen hüküm, anonim şirketlerin bir kısmı ile 4572 sayılı Kanun kapsamındaki kooperatifler ve bunların bağımsız denetime tâbi olmayan üst kuruluşlarının denetimine ilişkin olarak kuralda belirtilen hususların Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca çıkarılacak yönetmelikle düzenleneceğini öngörmektedir.

¹⁵ Anayasa Mahkemesi, 29.01.2014, E. 2013/66- K. 2014/19, Resmi Gazete Tarih-Sayı: 10.01.2015-29232

Ekonomik veya teknik alanların sık sık değişik önlemler alınmasını gerektirmesi mümkündür. Ancak benzer alanların neler olduğunun değerlendirmesi yine yukarıda benzer bir şekilde eleştirdiğimiz gibi, ancak hukuka aykırılık iddiası söz konusu olduğunda yargı organlarına bırakılmış olmaktadır.

6456 sayılı Kanun'un 2 nci maddesiyle değiştirilen 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 7/A maddesinin birinci fıkrasının bir bölümünün¹⁶ iptalinin istendiği davada Anayasa Mahkemesi, hukuk devleti ilkesi ile ilgili içtihadına yer verdikten sonra yasama yetkisinin devredilemezliğinden ne anlaşılması gerektiğini açıklamaktadır. Yüksek Mahkeme'ye göre, *"yasama yetkisinin devredilemezliği esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılmaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan, kanun yapma yetkisinin devredilmesidir. Bununla birlikte, çok geniş yorumlandığında yasama yetkisinin devredilemezliği ilkesi kanunla düzenlenmesi gereken konuların yürütmeye bırakılmasını da yasaklamaktadır. Bu noktada Anayasa gereğince kanunla düzenlenmesi gereken hususlarla diğerleri arasında bir ayırım yapmak gerekecektir. Anayasa temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması (m.13), vergi ve benzeri mali yükümlülüklerin konması (m.73) ve memurların atanmaları, özlük hakları v.s.*

¹⁶ İptali istenen ancak Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna varılan 6456 sayılı Kanun'la değişik 4749 sayılı Kanun'un 7/A maddesinin birinci fıkrası, Hazine Müsteşarlığından sorumlu Bakan'a, Türk Ticaret Kanunu'nun kuruluş, tescil, denetleme, sermaye, tasfiye ve işleyişe ilişkin hükümlerine bağlı olmaksızın varlık kiralama şirketi kurma yetkisi verilmesinin ve Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlara ait taşınır ve taşınmazlar ile kullanma, yararlanma, işletme ve sair haklar gibi maddi olmayan varlıklara ilişkin alım, satım, geri alım, kiraya verme, geri kiralama, bedelli veya bedelsiz devir işlemlerini ve benzeri işlemleri mevzuatta yer alan şekil kurallarına tabi olmaksızın tesis etme konusunda varlık kiralama şirketlerinin yetkili kılınmasının yasama yetkisinin devri niteliğinde olduğu gerekçesiyle iptal davasına konu edilmiştir. İptali istenen fıkra hükmü aşağıdaki gibidir:

Bu Kanun kapsamındaki halka açık olmayan kurum ve kuruluşlara ait taşınır ve taşınmazlar ile kullanma, yararlanma, işletme ve sair haklar gibi maddi olmayan varlıklara ilişkin, ilgili kurumların görüşleri alınarak alım, satım, geri alım, kiraya verme, geri kiralama, bedelli veya bedelsiz devir ve benzeri işlemleri mevzuatta yer alan şekil kurallarına tabi olmaksızın tesis etmeye ve bu işlemleri aynı usule tabi olarak yapmak üzere 13.1.2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun kuruluş, tescil, denetleme, sermaye, tasfiye ve işleyişe ilişkin hükümlerine bağlı olmaksızın özel hukuk tüzel kişiliğini haiz varlık kiralama şirketleri kurmaya veya özel hukuk tüzel kişiliğini haiz varlık kiralama şirketleri kurmak üzere kamu sermayeli kurumları görevlendirmeye Bakan yetkilidir.

(m.128) gibi bazı konularda düzenlemenin münhasıran kanunla yapılmasını öngörmektedir. Bu konularda kanunun temel esasları, ilkeleri ve çerçeveyi belirlemeden düzenleme yetkisini yürütmeye bırakması yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık teşkil edebilmektedir. Esasen bu durumda, söz konusu düzenlemenin kanunla yapılması gerektiğini belirten anayasal hükme aykırılıktan söz edilmesi daha isabetli olacaktır.¹⁷ Mahkeme'nin bu kararında yer verilen ifadeler önceki içtihatlarında yer verdiği ifadelerle uyumludur. Ancak kararın devam eden bölümünde bir kez daha Mahkeme'nin düzenleme yetkisinin kapsamını genişlettiği izlenimi doğmaktadır. Özellikle kararında yer verdiği "*Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda ise kanunun çok genel ifadelerle düzenleme yaparak, ayrıntıyı yürütmeye bırakması mümkündür*" ifadesi dikkat çekici olduğu kadar eleştiriye de açıktır. Her ne kadar söz konusu kararda yürütmenin türevselliği gereği idari işlemlerin kanuna dayanması zorunluluğu belirtilmiş olsa da Yüksek Mahkeme'ye göre, "*bu durumda kanundan belirlemesi beklenen çerçeve, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü durumdakinden çok daha geniş olabilecektir*". Yüksek Mahkeme'nin yasama yetkisinin devredilemezliğini esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılmamasına indirgemesi önceki içtihatlarıyla örtüşmemektedir. Nitekim kararın devamında Yüksek Mahkeme'nin "*Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konular*" dışında idareye genel düzenleme yetkisi tanınmasını kabul etmiş olması dahası kanundan belirlemesi beklenen çerçevenin geniş olabileceğinin belirtilmiş olması da eleştiriye açıktır. Bu durumda kanunun çerçeve çizmesi, temel esasları ve ilkeleri belirlemesi söz konusu olmaksızın, idareye yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırı olarak geniş bir düzenleme yetkisi tanınması söz konusu olabilecektir.

Yukarıda eleştiriye açık olarak sunduğumuz kararlar yanında Anayasa Mahkemesi'nin son dönemde kanuni düzenleme ilkesine aykırılık bulunduğu yönünde verdiği kararları da bulunmaktadır. Bu kararlardan birisi Mahkeme'nin, 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 56 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "..., disiplin cezaları..." ibaresinin, Anayasa'nın 38 ve 128 inci maddele-

¹⁷ Anayasa Mahkemesi, 31.10.2013, E. 2013/72- K. 2013/126, Resmi Gazete Tarih-Sayı: 24.01.2014-28892

rine aykırı olduğu yönünde verdiği karardır.¹⁸ **Yüksek Mahkeme'ye göre, her şeyden önce** *"kanuni düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Bu niteliği taşıyan bir yasal düzenleme ile uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi konusunda yürütme organına yetki verilmesi, kanuni düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz"*. Ayrıca yine Anayasa Mahkemesi'ne göre, *"Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan "suçta ve cezada kanunilik" ilkesi uyarınca, hangi eylemlerin yasaklandığı ve bu yasak eylemlere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde kanunda gösterilmesi, kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belli olması gerekmektedir. Kişilerin yasak eylemleri önceden bilmeleri gerektiği düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır"*. Bu bağlamda Mahkeme, kararında *"suçta ve cezada kanunilik" ilkesinin daha esnek uygulandığı idari suçlar yönünden de suç ve cezalara ilişkin düzenlemelerin yalnızca kanun metninde yer almasının yeterli olmadığını belirtmekte ve 14.01.2015 tarih ve E.2014/100- K.2015/6 sayılı kararına da atıf yapmaktadır. Yüksek Mahkeme atıf yaptığı karardan hareketle, "kanunun metni, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır. Bu nedenle, belirli bir kesinlik içinde kanunda hangi fiile hangi hukuksal yaptırımın bağlandığının bireyler tarafından bilinmesi ve eylemlerin sonuçlarının öngörülebilmesi gerekir"* diyerek kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu sonucuna varmaktadır. Ancak Yüksek Mahkeme'nin her zaman benzer bir sonuca ulaştığını söylemek de mümkün görünmemektedir.

6740 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 1 inci maddesiyle 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu'na ek 2 nci maddenin birinci fıkrasının son cümlesinin iptalinin istendiği dava konusu kural, Bakanlar Kurulu'nun otomatik katılımlı bireysel emeklilik planına dâhil edilecek işyerleri ile çalışanları ve bu kapsamdaki uygulama esaslarını belirlemeye yetkili olduğunu öngörmektedir. Anayasa

¹⁸ Anayasa Mahkemesi, 14.06.2017, E. 2016/182- K. 2017/111, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 29.06.2017-30109. Disiplin cezaları ibaresinin iptalinin istendiği madde, "Türkiye Radyo- Televizyon Kurumu personelinin işe alınmasındaki usul, şartlar, atanma, terfi, nakil, işe son verme, disiplin cezaları ve sicil ile ilgili konuları personel yönetmeliğinde düzenlenir" hükmünü taşımaktadır.

Mahkemesi, Bakanlar Kurulu'na yetki veren kuralın Anayasa'nın 2 ve 7 nci maddelerine aykırı olmadığına hükmetmiştir.¹⁹ Karar gerekçesinde Yüksek Mahkeme, kanunla düzenleme yapma yetkisinin yürütme organına bırakılabileceğini, Anayasa'nın 7 nci maddesi ile yasaklanan hususun, *"kanun yapma yetkisinin devredilmesi olup bu madde, yürütme organına hiçbir şekilde düzenleme yapma yetkisi verilemeyeceği anlamına"* gelmediğini belirtmektedir. Burada da dikkat edilecek olursa Yüksek Mahkeme bir kez daha yasama yetkisinin devredilmezliğini kanun yapma yetkisinin devredilmezliğine indirgeyerek eleştiriye açık bir karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararıyla idareye kanunla herhangi bir sınır çizilmeksizin düzenleme yetkisi tanınmasının önünü açtığı izlenimini vermektedir.

Burada yer vermek istediğimiz diğer bir Anayasa Mahkemesi kararı ise, Mahkemenin 6741 sayılı Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketinin Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un iki maddesinin iptalinin istendiği karardır.²⁰ Kararda yer aldığı üzere, 6741 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan *"Bakanlar kurulu tarafından"* ibaresinin iptali istenmektedir. Kanun'un 4 üncü maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi *"Kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufu altında bulunan ihtiyaç fazlası gelir, kaynak ve varlıklardan; Bakanlar Kurulu tarafından Türkiye Varlık Fonuna aktarılmasına veya Şirket tarafından yönetilmesine karar verilenlerden"* hükmünü taşımaktadır. Hükmün iptal isteminin gerekçesinde ise, bentte geçen kamu kurum ve kuruluşları kavramının geniş bir kavram olduğu, Bakanlar Kurulu'na sınırları açık olarak düzenlenmeden verilen yetkinin kişiler ve idare bakımından belirsiz olduğu; temel ilkeler belirlenmeksizin ve çerçevesi çizilmeden yürütme organına düzenleme yetkisi veren kuralın yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesine aykırılık oluşturduğu belirtilmektedir. İptali istenen ibarenin Anayasa'ya aykırı olmadığı sonucuna varan Anayasa Mahkemesi, kararında hukuk devleti ilkesi tanımını yinelemekte; hukuk devleti ilkesinin gereklerinden birisi olarak işaret ettiği belirlilik ilkesinden ne anlaşılması gerektiğini tekrarlamaktadır. Yüksek Mahkeme'ye

¹⁹ Anayasa Mahkemesi, 28.12.2017, E. 2016/179- K. 2017/176, Resmi Gazete Tarih-Sayı: 08.02.2018 - 30326

²⁰ Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018, E. 2016/180- K. 2018/4, Resmi Gazete Tarih-Sayı: 07.02.2018 - 30325

göre, "belirlilik ilkesi bireylerin hukuk kurallarını önceden bilmeleri, tutum ve davranışlarını bu kurallara göre güvenle belirleyebilmeleri anlamını taşımaktadır. Belirlilik ilkesi yalnızca yasal belirliliği değil daha geniş anlamda hukuki belirliliği ifade etmektedir. Yasal düzenlemeye dayanarak erişilebilir, bilinebilir ve öngörülebilir gibi niteliksel gereklilikleri karşılaması koşuluyla mahkeme içtihatları ve yürütmenin düzenleyici işlemleri ile de hukuki belirlilik sağlanabilir".

Dikkat edilecek olursa yukarıda yer verdiğimiz kararlarında geçen belirlilik ilkesine ilişkin yaklaşımını Anayasa Mahkemesi burada da tekrarlamakta; yürütmenin türevselliği ilkesine açıklık getirmeye çalışırken yürütmenin işlemlerinin de belirliliği sağlayabileceği sonucuna ulaşmaya çalışmaktadır. Her ne kadar bu kararında yasal düzenlemeye dayanan niteliksel gerekliliklerin neler olduğunu sıralamış olsa da kararın devamında Anayasa Mahkemesi, yasama yetkisinin devredilmezliği ile yasaklanan hususun kanun yapma yetkisinin devredilmesi olduğunu, dolayısıyla genel ifadelerle de olsa yürütme organının yasa ile yetkilendirilmesinin yürütmenin türevselliği ilkesine aykırı olmayacağını belirtmektedir. Anayasa Mahkemesi'ne göre, "kanunla düzenleme ilkesi, düzenlenen alanda temel ilkelerin kanunla konulmasını ve çerçevenin kanunla çizilmesini ifade etmektedir. Gelişen koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kural-ları saptadıktan sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütme-yi bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamayacağı gibi yürütme organının yasama organı tarafından çerçevesi çizilmiş alanda ve değişen koşullara uyum sağlayabilecek esnekliğe sahip kriterlere uygun olarak genel nitelikte hukuksal tasarruflarda bulunması, kanunla düzenleme ilkesine aykırılık oluşturmaz ve yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz". Nitekim Anayasa Mahkemesi'ne göre, Bakanlar Kuruluna verilen yetki yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarının tasarrufu altındaki ihtiyaç fazlası gelir, kaynak ve varlıklarını kapsadığından yasa ile çerçevesi çizilmiş bir düzenleme yetkisi oluşturmaktadır. Kararda düzenleme yetkisinin hukuka aykırı olarak kullanılması ihtimaline karşı Bakanlar Kurulunun konuyla ilgili olarak vereceği kararların ise idari yargının denetiminde olduğu belirtilmektedir. Anayasa Mahkemesi bu yaklaşımıyla Bakanlar Kurulu kararlarının idari yargının denetiminde olduğunu belirtmek suretiyle bir kez daha hukuki belirliliğin idarenin işleme-

riyle değilse mahkeme kararlarıyla tesis edilebileceğini de kabul etmiş görünmektedir. Ancak takdir edilecek olursa, Yüksek Mahkeme en baştan idarenin düzenleme yetkisini hukuka aykırı olarak kullanabileceğini, bunun güvencesinin idari yargı denetimi olduğunu belirtmek suretiyle sanki Anayasa'ya aykırılık iddiasını inceleme vazifesini de ötelemiş izlenimini uyandırmaktadır.

SONUÇ

İdarenin düzenleme yetkisi, Anayasa ve kanunlara uygun olmak kaydıyla genel, soyut, objektif kurallar koyabilmesi olarak tanımlanabilir. Anayasa'nın 8 ve 123 üncü maddelerinde ifadesini bulan kanun idare ilkesi bu tanıma desteklemektedir. Nitekim Anayasa'nın 7 nci maddesiyle hüküm altına alınan yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi de idarenin kuruluş ve görevlerinin kanuna dayanması, idareye düzenleme yetkisinin kural olarak kanunla verilmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır. Söz konusu maddeler yanında Cumhurbaşkanı'nın göreve başladığı tarihte yürürlüğe giren Anayasa metninin, idarenin kuruluş ve görevleri yanında düzenleme yetkisinin kanun yanında Cumhurbaşkanlığı kararnemelerine dayanabilmesine imkân tanımaktadır. Nitekim 10.07.2018 ve sonrasında Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri bu tespitimizi doğrulamaktadır.

Doktrinde ve Anayasa Mahkemesi kararlarında genel olarak ve simdilik, idarenin düzenleme yetkisinin yasama yetkisinin devri niteliğinde olmaması için yalnızca kanunla yetkilendirmenin yeterli olmadığı, idareye kanunla sınırları çizilmiş belirli bir alanda düzenleme yetkisinin tanınması gerektiği belirtilmektedir. Bu çalışmanın asıl olarak dikkat çekmeye çalıştığı husus, kanunla çizilmesi gereken idarenin düzenleme yetkisinin sınırı meselesidir.

Doktrinde haklı olarak bu sınırların tespitinde ölçütleri somutlaştıracak olanın Anayasa Mahkemesi'nin kendisi olduğu belirtilmiştir. Ancak son dönem kararlarına baktığımızda Anayasa Mahkemesi, idarenin düzenleme yetkisinin sınırlarını tespit etmeye çalışmaktan çok düzenleme yetkisinin sınırlarını genişlettiği eleştirisini sunabileceğimiz kararlar vermektedir.

Yüksek Mahkeme, kararlarında geçen "*yasama yetkisinin devredilemezliği esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca*

kullanılmaması anlamına gelmektedir” ile “Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda ise kanunun çok genel ifadelerle düzenleme yaparak, ayrıntıyı yürütmeye bırakması mümkündür” cümleleri yukarıdaki eleştiriyi destekler nitelikte kabul edilebilir.

Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, son dönem kararlarında kullandığı ifadelerle yasama yetkisinin devredilmezliğini kanun yapma yetkisine indirmediği; kanunun çerçeve çizmesi, temel esasları ve ilkeleri belirlemesi söz konusu olmaksızın idarenin düzenleme yetkisini kullanabileceği izlenimini vermektedir. Anayasa Mahkemesi sözünü ettiğimiz kararlarında ayrıca idarenin düzenleme yetkisini hukuka aykırı kullanması halinde Anayasa'nın 125 inci maddesi dolayısıyla yargısal denetim imkânının bulunduğunu; hukuki belirliliğin mahkeme kararlarıyla sağlanabileceğini belirtmektedir. Tüm bu gerekçelerle Yüksek Mahkemenin son dönem kararları idarenin düzenleme yetkisinin genişlemesi lehine olduğundan bahisle eleştirilebilir nitelikte kabul edilebilir.

Kaynakça

- Akbulut Emre, Türk İdare Hukukunda Kanuni İdare İlkesi, Beta, İstanbul, 2013
- Akyılmaz Bahtiyar- Sezginer Murat- Kaya Cemil, Türk İdare Hukuku, 8. Baskı, Seçkin, Ankara, Ekim 2017
- Anayasa Mahkemesi, 12.12.1996, E. 1996/64- K. 1996/9 (Yürürlüğü Durdurma), Resmi Gazete Tarih- Sayı: 14.12.1996- 22847
- Anayasa Mahkemesi, 14.06.2017, E. 2016/182- K. 2017/111, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 29.06.2017-30109
- Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018, E. 2016/180- K. 2018/4, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 07.02.2018 - 30325
- Anayasa Mahkemesi, 28.12.2017, E. 2016/179- K. 2017/176, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 08.02.2018 - 30326
- Anayasa Mahkemesi, 29.01.2014, E. 2013/66- K. 2014/19, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 10.01.2015-29232
- Anayasa Mahkemesi, 31.03.2013, E. 2011/45- K. 2013/24, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 13.01.2015-29235
- Anayasa Mahkemesi, 31.10.2013, E. 2013/72- K. 2013/126, Resmi Gazete Tarih- Sayı: 24.01.2014-28892
- Atay Ender Ethem, İdare Hukuku, 2. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009
- Gözler Kemal- Kaplan Gürsel, İdare Hukuku Dersleri, 18. Baskı, Ekin, Bursa, Ağustos 2016

- Gözübüyük Şeref- Tan Turgut, *İdare Hukuku Cilt I Genel Esaslar, Güncelleştirilmiş 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016*
- Günday Metin, *İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara, Ekim 2011*
- Karahanoğulları Onur, *İdarenin Hukukla Kavranması: Yasallık ve İdari İşlemler, Turhan Kitabevi, Ankara, 2011*
- Öztürk K. Burak, *Fransız ve Türk Hukukunda İdarenin Düzenleme Yetkisinin Kapsamı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2009*
- Tan Turgut, "Anayasa Mahkemesi Kararları Işığında Yürütmenin Düzenleme Yetkisi", *Anayasa Yargısı, C.III, 1986, s.203-216.*
- Yılmaz Harun, "Türk Hukukunda Düzenleme Yetkisinin Tarihsel Gelişimi ve Niteliği", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2014(110), s. 219-240.*